

VÄGGEN UT

SVERIGES STÖRSTA MEDLEMTIDNING OM BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE

TEMA

Vård och Behandling

- Tolvstegsrörelsen ● Valbo behandlingshem
- Birgitta Winberg, fängelsepräst
- KRIS Öppenvårdsprogram ● Brev från en medberoende ● och mycket mer...

LEJONGÅRDAR

INGÅR I SYDSVENSKA HÄLSOGRUPPEN

Vi erbjuder bl a:

Kvalificerad familjevård för 18 år och uppåt

Killar, tjejer och par är välkomna

Individuell behandling med egen behandlingsassistent under hela behandlingsprocessen

Ett brett utbud av familjehem

Ett stort utbud av arbetspraktik och fritidssysslor

Neuropsykologiska utredningar inom olika problemområden som ADHD, DAMP och dyslexi av vår egen psykolog

Ett fungerande kvalitetsledningssystem.

Nya ägare Den 1 november 2004 bytte Lejongårdar ägare. Sydsvenska Hälsogruppen har övertagit verksamheten av Olle Lejon. Läs mer på www.shg.se

Lejongårdar har Sydsvenska Hälsogruppen som huvudman. Lejongårdar har funnits sedan 1992. Företaget är styrt av de anställda. Basenheten Lejonet är ett HVB-hem med 9 platser i Skogaby, 1 mil utanför Laholm. Vår gård ligger ganska avskilt med vacker natur och bad- och fiskesjöar som närmaste grannar.

På vår basenhet vistas man några månader. Från basenheten går man sedan vidare ut i våra värdfamiljer, som finns i Skåne, Halland & Småland, eller till något annat behandlingsalternativ som alla parter är överens om. Våra värdfamiljer får kontinuerlig handledning och utbildning av Lejongårdar och vid placering av klient så besöks familjen en gång per vecka. Vår behandlingstid är individuell, men minst ett år.

Vi har ramavtal med Kriminalvården och ett flertal kommuner. §34-placeringar och kontraktsvård tillhör vår vardag. Vi har färdiga behandlingsplaner för kontraktsvård. Sol §6 samt LVM-placeringar är vi också väl förtrogna med.

På Lejongårdar kräver vi drogfrihet av alla inblandade parter. Vi kontrollerar drogfriheten med utandningsprov samt urinprov på egen utrustning. Dessa kontroller sker under hela placeringen, efter ledighet, vid misstanke eller helt spontant.

Lejongårdar Skogaby 312 93 Laholm
0430-602 00 info@lejongardar.se www.lejongardar.se

VÄGEN UT

ISSN 1651-4254

Medlemstidning för
**Kriminellas Revansch
I Samhället**

Utges av
RIKSKRIS
Tjärhovsgatan 9
116 21 Stockholm
Telefon: 08-643 30 19

Chefredaktör
Marcus Beun

Ansvarig utgivare
Peter Söderlund

Layout / Redaktör
Peter Roth

Övriga skribenter
Stefan Schierbeck

Adress
VÄGEN UT - Redaktionen
Tjärhovsgatan 9
116 21 Stockholm
Telefon: 08 - 643 30 19
E-post: vagenut@kris.a.se

Hemsidan
www.kris.a.se

Prenumeration/Annons
Kontakta redaktionen

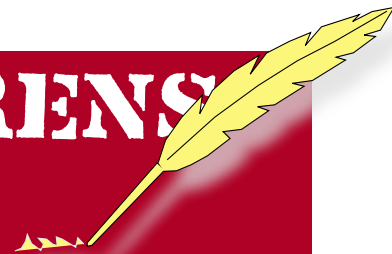
Upplaga/år
20 000 ex vid 4 utgåvor

Tryckeri
www.davidsonstryckeri.se

*För icke beställt insänt material
ansvaras ej*

**Kriminellas
Revansch I
Samhället; KRIS, är
en ideell förening
där före detta
kriminella och
missbrukare hjälper
varandra tillbaka
in i samhället. Vi
startade 1997 och
idag finns vi på 29
orter i Sverige och
dessutom i flera
andra länder.**

REDAKTÖRENS RADER...

God Jul och Gott Nytt år!

Vinterns mörka tid är här och julen står för dörren. Julklappar ska köpas och hemmet prydas i färggranna tingelitanglar. VÄGEN UT har från och med nu färg i hela tidningen och det känns som ett bra beslut. Nu kan vi erbjuda annonserna färg i deras annonser och hoppas på att vi kan få fler att annonsera i vår tidning.

Detta nummer har "Vård och behandling" som tema och vi vill försöka att berätta om det som KRIS står för och tror på när det gäller rehabiliteringen från beroendet av droger och kriminalitet

RIKSKRIS rekommenderar våra medlemmar att söka sig till tolvstegsrörelsen om de har ett beroende av droger. Den låg till grund och är anledningen till att temat för detta nummer är "Vård och behandling".

Droger är inget som samhället behöver och ställer till mycket problem för dem som använder och de som lever nära en missbrukare. Drogerna tar människoliv och skördar offer varje dag i Sverige, 400/år dör varje år i vårt land. Jag har personligen tre nära vänner som gått bort de senaste veckorna. Jag vet att den som använder droger för eller senare dör av att använda droger. Det blir bara så påtagligt när det händer männis-

Marcus Beun – Chefredaktör VÄGEN UT

kor som stod en nära. KRIS räddar liv och ger en möjlighet till arbetsträning så att våra medlemmar kan gå vidare i samhället. Det är ett faktum.

Vårt medlemsregister fungerar normalt igen efter ett uppehåll på ett år. Medlemskortet kommer att skickas ut i början av nästa år (2006).

Ett innehållsrikt år är nu till ända och jag ser fram emot ett nytt och spännande 2006.

God jul och gott nytt år!

Redaktionen

Chefredaktör

Marcus Beun
marcus.beun@kris.a.se
0736 - 21 46 27

Redaktör/Layout

Peter Roth
peter.roth@kris.a.se
0736 - 88 31 90

Innehåll

Omslag: Sergels Torg, Stockholm, 1 november

Foto: Marcus Beun

Annons	sid 2
Redaktörens rader	sid 3
Innehåll	sid 4
KRIS Profilen	sid 5
Tolvstegsgemenskapen	sid 6-7
Underhållsbehandling	sid 9
Tomten finns	sid 10
Eldsjälspriset	sid 11
Adresser till lokalföreningar	sid 12
Medlemsinformation	sid 13
Psykosyntes del 2	sid 14-15
Öppenvårdsprogram Örebro	sid 16-17
“Tacksam för tolvstegsbehandling”	sid 18
“Mitt liv som medberoende”	sid 19
Valbo i Norrköping	sid 20-21
Birgitta Winberg, fängelsepräst	sid 22
Integrationsprojektet	sid 23
NBV-sidor	sid 24-25
Narkotikan och hiv skördar offer	sid 26
Film: Sökarna 2	sid 27
KRISJURISTERNA	sid 28
Av Egen Kraft AB	sid 29
Annonser	sid 30-32

ÖPPENVÅRDSBEHANDLING enl. Minnesotamodellen

Alkoholbehandling

Rörstrandsgatan 15 (S:t Eriksplan) Stockholm
telefon 08-31 01 19

Drogbehandling och Kriminalitetsprogram

Kammakargatan 48 (Hötorget) Stockholm
telefon 08-22 63 30

Samarbete med FamVux/HVB Stockholm

Avtal med Kriminalvården

www.steponerehab.se

KRIS-Stockholm personalrekrytering

SÖKER DIG SOM ÄR ARBETSLÖS
OCH VILL REGISTRERA DITT
INTRESSE FÖR ARBETE

Kontakta oss för info
KRIS Stockholm, tel: 08-615 19 20

”Det kommer att stå i historieböckerna om oss”

Namn: Tord Svensson
Ålder: 39 år
Ordförande i KRIS Sundsvall, ledamot i förbundsstyrelsen, RIKSKRIS NBV-samordnare m.m.

■■■ Jag läste KRIS broschyr på Häktet Härnösand 1999 och kände direkt att detta skulle kunna vara något för mig, men jag var inte redo då. Sedan kände jag de som startade KRIS i Sundsvall sedan gammalt, men jag var inte redo då heller.

När de gjorde sitt första besök på Härnösandshäktet, satt jag på gemenskapsavdelningen och då blev jag intresserad på allvar. Det tog dock över ett år innan jag klev in i föreningen. Jag hade varit duktigt less ett bra tag redan då men det tog tid för mig att samla mod till att lämna allt det gamla bakom mig.

Jag hade en stökig och otrygg uppväxt med tidiga beteendestörningar och småkriminalitet, dessutom flyttade vi hela tiden och det gjorde inte saken bättre.

Började med droger i tonåren

Fick periodvis ganska mycket stryk av äldre ungar, något som påverkade mitt liv för lång tid. Började med alkohol, hasch och lite sniffning i tolvårsåldern och sen kom amfetaminet in vid sextonårsåldern.

Under tonåren var jag föremål för ungdomsvård till och från under flera år. Sedan har det rullat på med missbruk och kriminalitet, har dock kommit lindrigt undan vad gäller fängelsestraff. Jag har gjort c:a 3,5 år fördelat på sju verkstäligheter.

En §34 har jag haft på ett kristet behandlingshem, men då blev jag transporterad tillbaks till anstalt på grund av min attityd. Det var väl inte speciellt seriöst från min sida.

När jag hade kommit till KRIS så gick jag in på en tolvstegsbehandling, men då hade jag redan fem veckors drogfrihet i min hemmiljö med hjälp av föreningen.

Idag så jobbar jag åt KRIS på heltid och lite

Tord Svensson i KRIS Sundsvall är detta nummers KRIS-Profil.

till, pluggar på Jellinek institutet och lyfter lite skrot som hobby. Jag har fått ordning på mina familjerelationer och bor med Lotta och vår 15-årige son i utkanten av Sundsvall.

Tacksam för KRIS

Överhuvudtaget är jag väldigt tacksam mot föreningen för mitt nya liv, jag trodde aldrig att det kunde vara möjligt för mig att få till det. Det trodde för övrigt ingen annan heller.

Något jag brinner för inom KRIS är att medlemmar från olika delar av landet ska få fler möjligheter att träffas och utbyta erfarenheter och inte bara vi som sitter i RIKSKRIS. Att få upp känslan för att vi är en riksorganisation och att vi alla är delar av något stort, från Öresundsbron till Riksgränsen.

Till alla KRIS-medlemmar vill jag säga: kämpa på! Vi gör något som aldrig gjorts förut och det kommer att stå i historieböckerna om oss!!!

Har du förslag på någon person i din lokalförening som du tycker passar att skriva om. Skicka då ditt förslag till redaktionen med en kort motivering: vagenut@kris.a.se

Tolvstegsrör

aktar mig för
fällorna
precis som vi
barn
aktade oss för att
gå på strecken
då var jag rädd
för stora stygga
vargen
nu är jag rädd
för honom igen
listig falsk
å
stark

Ann Sandberg

År 1935 startade Bill Wilson och Robert Smith, AA (Anonyma Alkoholister) i Akron, Ohio (USA). De två nedsupna alkoholisterna kanske inte då visste vad som skulle bli av denna ideella förening i framtiden.

70 år senare så finns AA i stort sätt i hela världen. 1953 kom AA till Sverige och samma år startades Anonyma Narkomaner (Narcotics Anonymous, NA) i USA. NA adapterade AA:s 12 steg för att anpassa det till beroendet av narkotika.

Tolvstegsprincipen har visat sig fungera även på andra missbruk eller avvikande beteenden.

1997 startades ytterligare ett program DAA (Drug Addicts Anonymous) i Sverige.

I vårt land finns det AA eller NA grupper i alla kommuner och nästan i alla städer och byar.

DAA finns till största delen i Stockholm.

1999 hade AA cirka 500 grupper i Sverige. På 80-talet fanns det cirka 3000 NA-grupper i världen och den största delen fanns i USA. Nu finns det 31 000 NA-möten per vecka i över 100 länder.

Grundstommen i tolvstegsrörelsen är de 12 stegen och utgör det centrala i budskapet.

Det enda kravet för medlemskap är en önskan att sluta använda t ex alkohol, narkotika eller vilka beroende det nu må vara. Du behöver alltså inte vara drogfri eller nykter på ditt första möte, men rekommendationen är ändå att försöka komma tillbaka på möten nykter och drogfri.

Många tusen har blivit nyktra och drogfria genom dessa märkliga gemenskaper som inte är religiösa program men har inslag av andlighet. Du kan vara kristen, muslim, buddist eller ingen religion alls de passar alla som vill sluta använda.

Tolvstegsrörelserna erbjuder inte religion utan ett nytt sätt att leva. De destruktiva beteendena som gör att du går mot en säker död, måste tas bort ur ditt liv och ersättas av något

nytt. Det är där gemenskaperna kommer in.

Det finns de som tycker att 12 stegsrörelsen är en religiös sekt av inbördes beundran, okunskap brukar uttala sig på det sättet. Religion är till för den som är rädd för helvetet och andlighet för den som redan har varit där.

Att försöka få en helhetsbild över tolvstegsrörelsen i en artikel i VÄGEN UT kan verka långsökt och omöjligt. Att gå och besöka en grupp för att uppleva tillfrisknande är en ännu bättre idé och du hittar deras möteslistor på webben.

FAKTA

AA, Anonyma Alkoholister,

är en gemenskap av män och kvinnor, som delar sina erfarenheter, sina förhoppningar och sin styrka med varandra för att söka lösa sitt gemensamma problem och hjälpa andra att tillfriskna från alkoholism. Det enda villkoret för medlemskap i AA är en önskan att sluta dricka.

Grupper finns i hela Sverige.

Hemsida: <http://www.aa.se/>

NA, Anonyma Narkomaner

är en ideell gemenskap eller förening av män och kvinnor för vilka droger blivit ett allvarligt problem. Vi är tillfrisknande beroende som möts regelbundet för att hjälpa varandra att förbli drogfria. Det här är ett program med total avhållsamhet från alla droger.

Grupper finns i hela Sverige.

Hemsida: <http://www.nasverige.org>

DAA, Drug Addicts Anonymous,

är en gemenskap av män och kvinnor, som delar sina erfarenheter, förhoppningar och sin styrka med varandra för att söka lösa sitt gemensamma problem och hjälpa andra att tillfriska från narkomani och alla andra sinnesförändrande substanser.

Grupper finns i Stockholm, Rimbo, Sundsvall samt Sandefjord (Norge).

Hemsida: <http://www.daa.nu/>

elsen

RIKSKRIS skriver i sin verksamhets berättelse för 2005-2006 att vår organisation rekommenderar våra medlemmar att ta hjälp av AA, NA eller DAA för att söka tillfrisknande från beroendet. Det är av den anledningen som denna artikel skrivs för att förklara vad det är och innebär att gå på ett möte i 12 stegsgemenskaperna.

NA konvent - Fårö

VÄGEN UTs representant åkte på NA konvent på Gotland den 8-11 september. I fyra dagar så träffades 637 beroende från hela landet på Fårö för att tillsammans umgås och tillfriskna. Konventet "tjuv" startade på torsdagen med möte vid restaurangens terrass.

På området hade arrangörerna rest upp ett tält för att hålla de största mötena i. Där även artister uppträdde och nattens aktiviteter bland annat innehöll ett, så klart, drogfritt raveparty. Det är vanligt förekommande på alla NA-konvent och är ett bra sätt att få öva på att dansa drogfritt.

Alla talarna var nationella och talade om deras erfarenhet utifrån sitt tillfrisknande i dom tolv stegen. "Enkelheten är nyckeln" var temat för detta konvent.

Cirka sju möten om dagen hölls under helgen och fest både på fredagen och på lördagen.

VÄGEN UT kan berätta att NA-distriktet Gossnad har meddelat att konventet blir av nästa år på Fårö Gotland igen.

– Det var det bästa konventet hittills som jag varit på och jag har varit på konvent i snart tretton år, sa en beroende som deltog under dessa dagar.

VÄGEN UT kan varmt rekommendera alla KRISare att åka till Gotland nästa år.

Det finns bara en stig att följa som för framåt rakt fram

Ett steg i taget tills tolv steg är gångna annars bär det bara u

t

f

ö

r mot botten

Ann Sandberg

Fruktbart samarbete med Jellinekgruppen

EM Jellinekgruppen AB ägs och leds av Jörhan Engström Pienitzka och Gaya Pienitzka.

Inom Jellinek finns det fyra verksamhetsområden:

○ E M JellinekCentret AB – ett "må bra centrum" som öppnas på anrika Lindormsnäs i Upplands bro i februari 2006. Här kommer utbildning, åtgärdsprogram för både boende och öppenvård, kvinnohus, ungdomsverksamhet och olika kurser för privatpersoner och företag att pågå parallellt.

○ Rådgivarna i Sverige AB – Rikstäckande mottagningar för samtalsterapi och behandling inom missbruk, beroende, ångest, stress, fobi, utbrändhet, relationsproblem med mera.

○ E M Jelliekinstitutet AB – terapiskola med ett antal utbildningslinjer t ex alkohol- och drogterapeut, anhörigterapeut, 12-stegsterapeut, entergiterapeut och samtalsterapeut. Kurser och seminarier inom missbruk, beroende, ångest, stress, fobi, utbrändhet, relationsproblem, svensk klassisk massage mm.

○ Synkcenter AB - utvecklar och erbjuder olika verktyg för att förbättra kommunikationen och samarbetet i arbetsgrupper genom att stärka individerna.

Fruktbart samarbete med EM Jellinekgruppen AB

Någon vecka före jul 2004 blev vår förbundsordförande Christer Karlsson kontaktad av Peter Dufvenberg, då ansvarig för Jellineks öppenvård, för att diskutera ett eventuellt samarbete mellan Jellinek och KRIS. Några veckor senare var ett samarbetsavtal klart. Då stod tio utbildningsplatser klara för Krisare och i gengäld ska KRIS marknadsföra Jellinek. Vi har tilldelats mängder av material som vi frikostigt ska dela ut till medlemmar och andra intresserade.

Av de tio första Krisarna som tilldelades utbildningsplatser har de flesta fullföljt sitt första år och kan nu bli a arbeta med att hjälpa företag att arbeta fram Alkohol- och Drogpolicys för företag och vi kan utföra Repro-K. Repro-K är ett verktyg för att kartlägga omfattningen av beroende och/eller missbruk och med hjälp av resultatet ska vi kunna ge klienter rekommendationer om lämplig vård.

Följande har gått första året och kan anlitas:

Conny Andersson
Göteborg 031-14 51 58

Peggy Rosén
Helsingborg 042-13 22 95

Tord Svensson
Sundsvall 060-15 12 11

Arja Laitinen
Sven Larsson
Karlstad 054-21 60 33

Gith Johnson
Erica Lejonroos
Stockholm 08-615 19 20

För mer information om Jellinek: www.jellinek.se

Betala inte mer än nödvändigt!

Ring billigare med mobilen genom KRIS och Tele2!

**OBS!
NYTT AVTAL**

Genom ett samarbetsavtal mellan KRIS och Tele2 erbjuds alla medlemmar mobilabonnemang och mobiltelefoner till mycket förmånliga priser.

- Ingen öppningsavgift på samtalen.
- Mycket förmånligt pris till alla Tele2Comviq-kunder.
- Betalningsanmärkningar behöver inte vara ett hinder för att på öppna abonnemang¹

PRISER	Låg- & Medelanvändare	Höganvändare
Inträdesavgift	369 kr	369 kr
Månadsavgift	81 kr	206 kr
Öppningsavgift	0 kr per samtal	0 kr per samtal
Samtal till det fasta nätet i Sverige		
Vardagar 07–18	1:36 kr / min	0:75 kr / min
Kvällar & helger	1:13 kr / min	0:75 kr / min
Samtal till KRIS-kontor²		
Vardagar 07–18	0:69 kr / min	0:75 kr / min
Kvällar & helger	0:56 kr / min	0:75 kr / min
Samtal till samtliga Tele2Comviq-mobiler i Sverige		
Vardagar 07–18	0:69 kr / min	0:00 kr / min
Kvällar & helger	0:56 kr / min	0:00 kr / min
Samtal till övriga mobiloperatörer i Sverige		
Vardagar 07–18	1:86 kr / min	1:61 kr / min
Kvällar & helger	1:86 kr / min	1:61 kr / min
SMS	0:94 kr / st	0:94 kr / st
MMS	2:81 kr / st	2:81 kr / st
TJÄNSTER SOM INGÅR		
Telefonsvarare, Samtal väntar, Pendla mellan samtal, Nummerpresentation, Hemligt nummer vid enstaka samtal, Gruppsamtal, Vidarekoppling, Utgående T2 Data och Fax, T2 E-post, SMS, MMS, WAP, GPRS.		
Nyheter!		
<ul style="list-style-type: none"> • Slå 233 och välj alternativ 1 så får du aktuellt saldo. • Nu kan man byta ut sitt SIM-kort till 3G-kort³. 		
Mina Sidor – en kostnadsfri tjänst där du själv kan gå in på internet och b.la:		
<ul style="list-style-type: none"> • Se de sex senaste fakturorna med samtalspecifikationer. • Se eventuell samtalspott • Se PUK-kod • Se aktiverade tilläggstjänster • Se avtalstid (bindningstid) • Se abonnemangsform 		
Adressen till Mina Sidor är: www.tele2.se/minasidor		

För att få teckna abonnemang krävs att du är medlem, stödmedlem eller hedersmedlem. Samtliga priser anges inklusive moms. Angivna priser gäller per abonnemang. Bindningstiden är 12 månader. Övriga samtal enligt ordinarie prislista. Vi reserverar oss för eventuella feltryck.

**Genom samarbete med återförsäljaren Nibatel kan vi erbjuda förmånliga priser på mobiltelefoner.
För aktuella erbjudanden se www.krismobil.se**

För information om hur du tecknar abonnemang kontakta din lokala KRIS-förening eller ring KRIS Stockholm 08-643 30 19. Eric's Lejonroos (0736-88 99 08) och Lisa Pousette (0736-88 31 99) är ansvariga för mobilabonnemangen.

¹ Vi gör sedvanlig kreditbedömning och vid stor misskötsel av skulder kan vi göra bedömning att ej teckna abonnemang.

² Gäller om KRIS fasta telefoner är anslutna till Tele2.

³ Kräver att du har en 3G-telefon.

Underhållsbehandling - ingen bra narkotikapolitik!

KRIS har tagit ställning mot underhållsbehandling med t ex Metadon och Subutex. Anledningarna är flera. Underhållsbehandling är dels en dålig politisk åtgärd för att minska narkotikaproblemen i samhället, dels en dålig lösning för den enskilda individen som riskerar att hamna i ett nytt beroende och bli en "andra klassens medborgare".

■■■ Vi i KRIS vill att missbrukare och kriminella ska ta revansch. Vi vill att de ska bli drogfria och hederliga samhällsmedborgare. Vi är överens i organisationen om att tydliga och hårda regler behövs. Den väg till målet som KRIS erbjuder är kamratskap och solidaritet. Den har visat sig fungera för många av oss.

Samhällets insatser för att minska narkotikaproblemen måste hålla hög

kvalitet och målet måste alltid vara att missbrukaren ska bli helt drogfri. Metadon- och Subutexprogrammen idag kan knappast säga stå för detta. Alltför ofta leder dagens underhållsbehandling till att deltagaren i programmen hamnar i ett nytt beroende eller hålls kvar i ett.

Dessutom sköts programmen på ett sådant sätt att missbruk av andra droger, till exempel alkohol eller lugnande medel, kan pågå parallellt med behandlingen och deltagaren kan även begå brottsliga handlingar utan konsekvenser. En behandlingsidé med sådana brister bör upphöra oavsett om intentionen med själva läkemedlen är god.

Ytterligare ett problem med underhållsbehandling med t ex Metadon och Subutex är att människor förespeglas att det finns en enkel medicinsk lösning på deras narkotikaproblem. Och visst vore det toppen om det uppfanns ett magiskt piller som kunde få människor att sluta droga. Men i verkligheten finns inget

magiskt piller som löser alla problem.

Det krävs en helhetssyn i narkotikapolitiken. Något som ur ett perspektiv kan verka bra kan ur ett annat perspektiv vara förödande. Vi menar att dagens underhållsbehandling riskerar att vara kontraproduktiv.

Underhållsbehandlingen håller fast de som deltar i behandlingen i ett beroende. Underhållsbehandling kan skapa nya missbruksmönster där nya grupper börjar missbruka underhållsläkemedlen. Läkemedlen köps och säljs på samma kriminella sätt som "vanligt" knark och det totala missbruket kanske bara blir större – istället för, som det var tänkt, mindre.

Vi menar därför att det är bättre att det offentliga avstår från underhållsbehandling än riskerar ett ökat missbruk på grund av "läckage". Vi i KRIS vet att man kan sluta droga utan substitut.

Christer Karlsson, Förbundsordförande

Tomten finns!

■■■ Att våga delegera och sen våga ta ansvaret för det, det är frågan? Att skapa något som nya skall ta över en dag kräver ett mod och faktiskt en aktsamhet. För hur det än låter så är inte alla lämpliga att ta över, hur demokratisk än en organisation kan vara.

Hur många gånger har inte "tomtar" kommit in med sina stor-slagna talanger och säga sig kunna göra saker bättre.

Ända sedan den dagen jag gick med i KRIS har jag sett dessa figurer skyndsamt slinka förbi, den ena bitt-rare än den andra. Ibland försöker jag hejda dom och få dom att göra något som gynnar oss alla.

Ibland har jag försökt få dom att göra något konkret som vi alla har nytta av, och då inte bara en sak, utan vi behöver mer "hjälp" än det. Men nästan lika ofta visar det sig att kunskapen vill man ha för att syna andra och skrävla vad man kunnat göra. Under tiden försöker man på ett manipulativt

"Vad jag kämpat för och tänker kämpa för i KRIS är att människor ska få våga pröva vad som kan vara det rätta för dem för ett nytt liv, även fast man i andras ögon misslyckas."

sätt äta på dom som o f f r a r sina liv av okunskap, kraft och glädje för att hjälpa sig själv och andra.

Jag växte upp med KRIS och lever med föreningen ännu idag, och jag hoppas att de som är trogna idéen och med ett öppet sinne vill hjälpa människor från droger och kriminalitet, är dom som dominerar i KRIS fortsatta historia.

KRIS blev till vad vi är, tack vare dom som behövde Kris, och såsom dom ville ha det. Inte för att någon av de självutnämnda experterna, som vet hur man egentligen skall göra, fick göra det.

Förutsättningarna fanns förut och möjligheterna finns fortfarande, för dessa experter att skapa något som gynnar oss som behövde och fortfarande behöver något liknande KRIS.

Risken är om man är en skapande person, är att "Tomtarna" äter på dig och undrar varför du inte delar med

dig.

Det vansinniga i det är att om du inte skapar något, så är inte just "Tomten" intresserad av att ha nått av dig, även fast man är snäll. Var det egentligen inte tvärtom det skulle vara? Tomten skall väl komma till dig med något om du gjort något bra!?

Så den stora konsten är att bli någon som skyndsamt kläcker nya idéer, lämnar sitt fotspår och letar nya vägar att få skapa. Gärna då stora fotspår där "Tomten" fastnar och blir snäll och stannar för att hjälpa andra.

Vad jag kämpat för och tänker kämpa för i KRIS är att människor ska få våga pröva vad som kan vara det rätta för dem för ett nytt liv, även fast man i andras ögon misslyckas.

Jag säger ibland att vi skulle kunna köra tio projekt i KRIS med över det dubbla antalet människor verksamma i dom i över ett år och alla projekten "misslyckas" med projektmålen.

Men man har faktiskt lyckats med det övergripande "projektet" och det är att kanske över tjugo människor eventuellt för första gången i sitt liv kunnat misslyckas utan att behöva slå på sig själva och återfallit i missbruk och kriminalitet. Att antalet anhöriga och barn sluppet massa skit är väl också värdefullt och kanske brottsoffer och allmänhet likaså.

Vi går just nu in i en era av att utveckla oss på gott och ont. Det gör ont att förändra sig och gott att se nya vägar. Vi provar just nu en massa projekt och försöker också lära oss hur man "skall" göra.

Men man får inte vara alltför rädd, för projekt bygger inte ditt hjärta och din själ som liknar KRIS, utan projekt utvecklar verksamheter och stärker en organisation men det får aldrig bli kärnan i KRIS.

KRIS skall nog mer ses som en "cirkel" av människor som vill göra något och lösa ett problem, och så skall det nog i det innersta KRIS hjärtat vara.

Lika mycket som när vi spred oss ut i landet, skäller och tycker människor, medlemmar och myndigheter

att vi sviker vårt arbete här hemma. Lika mycket skäller man när vi hjälper våra bröder och systrar i öst.

Kanske är det en liten avundsjuk "Tomte" i varje liten stuga i vårt land som bittert blivit sittandes i ett fotspår, som man kanske aldrig kommer ur, som också här gör sin gälla röst hörd.

Jag hoppas att alla barn i år får träffa en snäll "Tomte" som inte slår dom på fingret när dom med längtansfulla blickar ser på årets prydda gran. Som under dess vida vingar av barrprydda grenar gömmer nått man längtar efter.

Själv far jag till Thailand och gifter mig, om allt går som planerat. Långt ifrån alla vilsna "Tomtar" som letar ett bättre liv. Biljetten fick jag som ett brev på posten, ett pris för "Årets eldsjäl".

Det lönar sig att tro på det goda inom en. Att sen han i fotspåret tror på sitt, det kan han berätta för sin Tomtevän.

Jag hade en dröm när jag levde i kriminalitet, knark och rus, och det var att den dagen jag slutade, ville jag göra det till något gott för andra också.

Den möjligheten blev sann när jag fick reda på att det nyss hade bildats en förening med människor från ett liv i KRIS. Det var bara att åka med i en vild okunskap med en värdefull erfarenhet som än idag utvecklar sig till något stort för de som vill ta plats och följa med.

Vi går snart in i ett nytt år med nya utmaningar och nya mål. För egen del kommer jag att fortsätta delegera för att få tid och ro att få skapa något som jag kan ge till KRIS.

Jag har en önskelista för nästkommande år. Den kommer att höras, synas och skällas och ifrågasättas. Men så länge jag vet att jag gör det jag var ämnad för i KRIS, sover jag gott och ler, men inte till "Tomtens" favör.

Men den dan han blir snäll lovar jag att han kommer få klappar med mycket innehåll. Dom kan han använda för att hjälpa människor ifrån världens alla håll.

God jul på Er alla önskar Nationella Samordnaren från soffan hemma på KRIS i Europa.

Peter Söderlund

Motiveringen lyder bland annat:

"För ett konsekvent och målinriktat arbete som har hjälpt flera tusen kriminella och missbrukare att ta sig ur kriminalitetens och drogernas onda cirklar. För att så många har blivit förebilder istället för en del av problemet."

Peter Söderlund, Gith Johnsson och Christer Karlsson tog emot Eldsjälspriset och fick dela på en del av prissumman. Foto Peter Roth

KRIS fick Eldsjälspriset

Fredagen den 7 oktober delade företaget If skadeförsäkring ut Eldsjälspriset till KRIS.

80.000 kronor gick till organisationen.

Under helgen 7-9 oktober pågick ett tredagars Forum för Eldsjälar på Fryshuset i Stockholm.

■■■ – If arbetar aktivt med att förebygga vardagsbrott i samhället. En naturlig del av försäkringsverksamheten är att verka för ett samhälle där alla kan leva i trygghet. KRIS är en viktig indirekt brottsförebyggande organisation vars arbete vi vill stödja genom det här priset, säger Torbjörn Magnusson, VD If Skadeförsäkring.

Det är inte första gången som KRIS får pris för vårt engagemang i brottsförebyggande arbetet. Senast var 1999 som vi fick priset för Världens bästa brottsförebyggande åtgärd och året innan Europas näst bästa brottsförebyggande åtgärd.

Att KRIS är med och minskar brottsligheten i samhället är för oss en ganska självklarhet med tanke på den brottsfrekvens många av våra medlemmar levde med. Många av oss begick

åtskilliga brott varje dag och när vi nu har slutat med kriminalitet märks det i statistiken.

– Samarbetet med ideella organisationer är en investering i våra kunders och vårt samhälles trygghet. I den allmänna debatten om brottslighet handlar diskussionen ofta om politiska och polisiära ansvarstaganden. Det är inte tillräckligt. Genom att stödja KRIS i deras verksamhet vill vi sätta fokus på och uppmana politiker och myndigheter att inse vikten av att ideella organisationer engageras i betydligt större omfattning i samhällets brottsförebyggande arbete, fortsätter Torbjörn Magnusson.

Brottsligheten ner i Sundsvall

När BRÅ (BrottsförebyggandeRådet) utvärderade vår verksamhet, visade den

att brottsligheten i Medelpad gick ner 50 procent när KRIS Sundsvall startades.

– KRIS är det mest spännande brottsförebyggande projekt som startats under de tio senaste åren, och jag är glad att If har valt att ge Eldsjälspriset till just dem, säger Anders Carlberg, grundare av Fryshuset.

Av de 80 000 kronor som delades ut gick 50 000 till organisationen. 30 000 var personliga och delades ut till tre personer, Christer Karlsson (Förbundsordförande), Peter Söderlund (Nationell Samordnare) och Gith Johnsson (KRIS Stockholm).

Vad de pengarna som gick till RIKSKRIS ska gå är ännu inte bestämt.

– Ett förslag är att utöka sommarlägret 2006, så att fler får hänga med från föreningar som inte har så god ekonomi, säger Peter Söderlund.

Text Marcus Beun

/// NOTISER ///

KRIS - en del av NBV

Sedan juni i år är KRIS en av medlemsorganisationerna i Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet. För att KRIS skall bli en fullt fungerande medlemsorganisation har RIKSKRIS Nationell Samordning tillsatt Tord Svensson som NBV-samordnare. Uppdraget innebär att genom möten och utbildningar trimma ihop KRIS och NBV till en slagkraftig enhet.

– Jag har bara hunnit besöka några föreningar/NBV-kontor hittills men hoppas hinna med att besöka de flesta föreningarna i Sverige innan sommaren, säger Tord till VÄGEN UT.

– Dessutom håller jag, i samverkan med NBVs förbundskansli, på med att ta fram en helgutbildning i folkbildningskunskap för en KRISare per lokalförening. Preliminärt är denna planerad att äga rum på Tollare Folkhögskola 20-22 januari 2006 och det blir även ett ypperligt tillfälle för KRIS-medlemmar från hela landet att träffas och umgås en helg. Vidare pågår arbete med att ta fram studiematerial och eventuellt gemensamma utåtriktade arrangemang landet runt.

Alla som har frågor eller idéer är välkomna att kontakta mig på 0736-88 31 22 eller via e-post: tord.svensson@kris.a.se.

Välkomna till KRIS Halmstad

Nu har äntligen KRIS Halmstad sedan sex månader fått en egen lokal, efter att ha hållit till på Ria-gården i ett och ett halvt år. Det lönar sig tydligen att fortsätta kämpa och behålla tålamodet.

Man kommer att ha fyra personer som jobbar på heltid i lokalen där man kan sysselsätta sig med internet, tv-spel, kortlekar mm. Tre gånger i veckan kommer man även ha aktiviteter då man bland annat går på gym och tränar.

– Vi har bra samarbete med Halmstadskommun och tillsammans med ”Trygga Halmstad” bedriver vi nattvandring och gör besök på ungdomsgårdar och tonårsdiscotek, berättar ordförande Putte Fransson. De är väldigt glada att vi kommer och umgås och snackar med deras ungdomar.

– Vi besöker även Singeshult och KVA Halmstad där vi håller information och motivations-samtal, berättar Glenn Larsson som är sekreterare i föreningen.

Vi önskar KRIS Halmstad lycka till. Adress och telefonnummer hittar du här intill och öppettider finns på nästa sida.

ADRESSER till KRIS lokalföreningar:**RIKSKRIS**

Tjärhovsgatan 9
116 21 Stockholm
08-643 30 19

KRIS Boden
Kungsgatan 26 C
961 34 Boden
0921-101 07

KRIS Borlänge
Allfarvägen 47
784 42 Borlänge
0243-124 55

KRIS Falun
Åsgatan 46
791 72 Falun
023-79 52 54

KRIS Gävle
0704-06 07 96

KRIS Göteborg
Heurlins plats 11
413 01 Göteborg
031-14 51 58
031-14 51 34

KRIS Halmstad
Nämndemansgatan 5
302 47 Halmstad
035-15 68 30

KRIS Helsingborg
Skaragatan 1
252 63 Helsingborg
042-13 22 95

KRIS Jönköping
Tändsticksgränd 33
551 31 Jönköping
036-12 52 73

KRIS Kalmar
Storgatan 57
392 31 Kalmar
0480-207 91

KRIS Karlstad
Vikengatan 14
652 26 Karlstad
054-21 60 33

KRIS Katrineholm
Läroverksgatan 8 Nb
641 36 Katrineholm
0150-140 50

KRIS Kristinehamn
c/o Knutpunkten
Hamnvägen 7
681 30 Kristinehamn
0550-122 18

KRIS Landskrona
Engelbrectsgatan 1
261 33 Landskrona
0418-598 20

KRIS Malmö
Bragegatan 6 B
214 30 Malmö
040-92 71 00

KRIS Norrköping
Östra Promenaden 16
602 27 Norrköping
011-13 72 43

KRIS Nyköping/Oxelösund
Västra Tullgatan 1
611 30 Nyköping
0155-21 48 44

KRIS Piteå
Storgatan 12
941 31 Piteå
0911-106 81

KRIS Sala
Fredsgatan 23, 3 tr
733 30 Sala
0224-100 63

KRIS Skellefteå
070-306 27 65

KRIS Stockholm
Tjärhovsgatan 34
116 21 Stockholm
08-615 19 20

KRIS Sundsvall
Trädgårdsgatan 11
852 31 Sundsvall
060-15 12 11

KRIS Södertälje
Orrstigen 1
151 63 Södertälje
08-550 413 26

KRIS Umeå
Slöjdgatan 8
903 25 Umeå
090-71 35 30

KRIS Uppsala
S:t Olofsgatan 25
753 30 Uppsala
018-13 33 53

KRIS Visby
Jungmansgatan 89 A
621 52 Visby
0498-21 89 80

KRIS Västerås
Pettersbergsgatan 29
724 63 Västerås
021-14 88 24

KRIS Växjö
Östregårdsgatan 8
352 34 Växjö
0470-269 37

KRIS Älvsbyn
Lomtjärnsgatan 32
Älvsbyn
0730-83 31 32

KRIS Örebro
Vasatorget 2
703 54 Örebro
019-33 51 97

MEMBERSINFORMATION

- från din lokala KRIS-förening

se även www.kris.a.se

Förening:	Aktivitet:	Datum:	Övrigt:
Göteborg:	Julbord i KRISlokalen Cafè Lunch	16 dec kl 14.00 10.00-14.00 12.00-13.00	Välkomna till Sveriges framsida!
Helsingborg:	Studiecirkel Rockband Badminton Innebandy Hemlagad mat Gym/Solarium/biljard Internet Qvinnoverksamhet Föräldrar/barngrupp	Måndagar Onsdagar Torsdagar Dagligen, pris 20:- Dagligen Dagligen Ring för info Ring för info	<u>Öppettider:</u> mån, ons, fre 8-16 tis, tor 8-20 lör stängt sön 12-18
Halmstad	Internet, tv-spel, gym		<u>Öppettider:</u> mån-ons, fre 10-16 tors 10-20
Karlstad:	Julbord 35:- Café Frukost 12:- Hemlagad mat 25:- Qvinnogrupp	16/12 kl 12.00 Vard 9-16.30 månd-fred Tisd & torsd 1 träff/varannan vecka Ring för info 054-21 60 55	<u>Öppettider:</u> vard 9-16.30
Landskrona:	Anstaltsverksamhet KRIS-middag Samverkansgrupp med Alpo och Malvan Ungdomsprojekt	Tisdagar Tisdagar kl 14 Onsdagar kl 11-14 Onsdagar kl 17-21	<u>Öppettider:</u> mån, tis 12-19 tors 16-19 fre 12-19
Stockholm:	Medlemsfest Lunch Café	17 dec kl 17.00 11.30-13.00 9.00-21.00 12.00-18.00	Pris: 30kr Vardagar Lör och sön
Uppsala:	Julbord Aktivitetsdag	24 dec kl 13-18. Lördag 12.30-17.00 Söndag 12.30-17.00	Ring för info 018-13 33 53 0763-155 551
Örebro:	Ring för info 019-33 51 97		<u>Öppettider:</u> vard 9-18 lörd-sönd 11-16

Övriga lokalföreningars aktiviteter:

Se hemsidan: www.kris.a.se eller ring din lokala KRIS-förening

Information lämnas till redaktionen via e-mail till vagenut@kris.a.se eller peter.roth@kris.a.se

Delpersonligheter

En kurs i
det psyko-
syntesiska
förhållnings-
sättet för

KRIS
del

2

av Stefan
Schierbeck,
Diplomerad
Samtalsterapeut

■■■ När ett barn föds har barnet en kärna som under kärleksfulla och sunda omständigheter skapar ett starkt jag. Men det lilla barnet är beroende av att någon uppfyller dess behov av värme, mat, trygghet och kärlek. För att kunna ge barnet allt detta behöver vissa förutsättningar finnas. Den som inte har något kan inte heller ge något. Barnet börjar utveckla beteenden för att få sina behov uppfyllda och för att skydda sig. Dessa beteenden kallas inom psykosyntesen för delpersonligheter.

Delpersonlighet = Beteende = Roll

Delpersonligheten föds av behovet och ger oss uppmärksamhet, trygghet och bekräftelse. Att utveckla delpersonligheter är vårt sätt att överleva, att sträva efter att uppfylla eller ersätta hålen i våra behov.

Men om vi ska uppnå balans i livet måste jaget växa starkare än delpersonligheterna.

Föreställ dig att din kärna, ditt jag är dirigenten i ditt liv och dina delpersonligheter är som instrumenten i ditt livs symfoni. Om inte instrumenten följer dirigenten uppstår kaos i musiken och vissa instrument tar över och musiken blir inte den njutning som det var tänkt.

Precis detta händer i en människa när delpersonligheterna har tagit över.

Hur känner man igen en delpersonlighet och när bildas den?

Tänk på dina tre bästa egenskaper. Ofta är dessa utvecklade i tidig ålder för att du skulle klara av en situation, eller få något. Kanske var du klassens clown, tuffing, fixare, den duktige, smitare, offer, tapetblomma, hjälpare, optimist (det ordnar sig alltid), kontrollör, ansvarsfulle, försvarare, domare, envise, arge och så vidare.

Du kan säkert känna igen några här och har förmodligen använt många fler i ditt liv.

En gemensam nämnare för alla dessa beteenden är att de har tillkommit för att tjäna dig i en period eller situation i ditt liv då du behövde stöd. Därför är ofta en delpersonlighet värd en stor portion beröm och uppskattning.

Men om du gått vidare i ditt liv kan oftast delpersonligheten fortsatt växa utan att du längre behöver den så ofta. Då har den plötsligt blivit en begränsning som till och med hotar dina möjligheter att uppfylla dina behov och ditt växande (se diagram nedan).

Listan kan göras lång och du hittar säkert flera delpersonligheter hos dig själv och hos andra.

Om du har svårt att samarbeta med någon annan kan problemet ofta handla om att den andra personen har utvecklat en delpersonlighet i motsatt riktning till dig, din delpersonlighets absoluta motsats.

Om du skriver ner dina 3 bästa egenskaper på ett papper och sedan skriver ner dessa egenskapers motsatser kan du förmodligen upptäcka att de människor som innehar dessa motsatser inte tillhör de du helst samarbetar med. De har så att säga något i sitt beteende du arbetat hårt för att motverka hos dig själv.

När en delpersonlighet har växt för mycket och inte längre behövs på samma sätt som när den skapades blir den en begränsning. Det fungerar ungefär som med en flytväst. En flytväst kan rädda liv när man fallit i vattnet och håller på att drunkna men är ett hinder om man vill dyka.

Hur balanserar man en delpersonlighet?

Man börjar med att kartlägga vilka delpersonligheter som för närvarande är verksamma. Skriv ner på papper vilka egenskaper du kan hitta hos dig själv, goda och dåliga. Försök att namnge dem, typ fixaren, offret, clownen och så vidare. Det blir enklare att bearbeta dem på det sättet.

Anteckna på vilket sätt de tjänar och begränsar dig. Väg fördelarna emot nackdelarna.

Fråga dig själv: Kostar det mer än det smakar? Om någon delpersonlighet fortfarande tjänar dig utan att den påverkar dina livsval negativt kan du lämna den tills vidare. Ta dig an de beteenden som påverkar valen i ditt liv, livsstil och umgänge.

Undersök om du kan stärka någon av delpersonligheternas motsatser i ditt liv och vad som

Diagram 1

Delpersonlighet	Tjänar (ger)	Begränsar
Clownen	roar, uppskattning	inte tagen på allvar, förakt
Tuffing, den arge	respekt, beundran, ledare	stöter bort, skrämmer, ensamhet
Fixaren, den duktige	tacksamhet, beröm	utnyttjad, tar på sig för mycket
Smitaren	slipper ansvar	betraktas som opålitlig
Offret, den undergivne	slipper förväntningar	betraktas som kraftlös
Tapetblomman	slipper ta risker	får aldrig chansen
Den ansvarsfulle, Kontrollören	inflytande, makt, beröm	stoppas andras växande, oro, stora krav

I detta nummer får vi del 2 i den kurs i det psykosyntesiska förhållningssättet som Stefan Schierbeck har utarbetat för KRIS.

händer i din omgivning, hur du mår och andras reaktioner på det. Kanske upptäcker klassens clown att han faktiskt är helt okej utan att jämt behöva skoja, kanske upptäcker den ansvarsfulla att hon inte behöver oro sig för allt, kanske upptäcker tapetblomman att hon blir uppskattad om hon tar en risk. Men låt dig inte nedslås av de som vant sig vid att du är på ett visst sätt, och kanske också lärt sig utnyttja detta, i alla lägen välkomna alla förändringar.

Ty ditt växande kan också bli en smärtsam påminnelse om deras begynnande uppvaknande.

Hur kan man konkret arbeta med sina delpersonligheter?

Steg 1. Upptäcka dem.

Steg 2. Acceptera att de finns.

Steg 3. Ge dem rätt utrymme.

Steg 4. Lära sig välja när man vill använda de.

Eftersom detta är ett inre arbete som varje människa måste göra själv, blir arbetet så att säga på ditt inre plan.

När du blivit bekant med en delpersonlighet och börjat ana dess möjligheter och begränsningar kan du också inleda en inre dialog med detta beteende hos dig själv.

Här följer nu en liten övning som illustrerar ett sätt i form av en meditation:

Sätt dig ner på en stol och intag en bekväm ställning, där båda fötterna vilar mot golvet och dina underarmar och händer vilar på dina ben.

Tag några djupa andetag och låt din kropp slappna av mer och mer för varje utandning.

Känn hur varje muskel i ditt ansikte, din överkropp och dina ben blir mer och mer avslappnade för varje utandning.

Föreställ dig att du står på en sommaräng en varm sommardag, framför dig står din delpersonlighet, den del av dina beteenden som du valt att

jobba med.

Du tar delpersonligheten i handen och går mot ett torn som står en bit längre bort på ängen.

Ni öppnar en dörr och träder in i tornet och går upp för en vitmålad trappa som badar i ljus.

När ni kommit högst upp tittar ni ut över ett magnifikt landskap, och du upptäcker att landskapet är bekant, du ser platser du en gång har besökt, ditt barndomshem, din skola, platser du lekt på som barn.

Du vänder dig emot din delpersonlighet och tackar för allt den gjort för att tjäna dig och säger att du förstår att den gjort allt för att hjälpa dig fram tills nu, men att den från och med nu kan vila tills du åter kallar den till dig. Du kan också fråga den om det är något som den behöver från dig. Ge den tid att uttrycka sig.

Gå sedan tillbaka nedför trappan ut på den varma sommarängen och återvänd till din stol. Öppna dina ögon i din egen takt och återvänd med din kropp till rummet.

Frågor:

1. Vilka är mina främsta egenskaper och vad är deras motsatser?
2. Vilka delpersonligheter har jag utvecklat?
3. Hur begränsar de mig och hur tjänar de mig?
4. Vilka delpersonligheter vill jag balansera och vilka vill jag stärka/förminska i styrka?

Besvara frågorna och gör utifrån dina svar en plan på hur du kan ta kontrollen över dina beteenden.

Har du frågor eller egna funderingar, hör av dig till Stefan på mail: info@schierbeck.se

KRIS öppenvårds

KRIS Örebro har sina lokaler på Vasatorget. Där bedriver man bland annat sitt Öppenvårdsprogram.

Text & foto Marcus Beun

KRIS Örebro var först ut i landet med ett öppenvårdsprogram i föreningen. VÄGEN UT åkte till Örebro för att titta närmare på vad det är och hur det fungerar. Kicki Christiansson som är program ansvarig berättar för oss vad det innebär.

på torpet. Kicki har en stark personlighet och en utstrålning som är svår att motstå. Kicki har påbrå från Grekland och ett trevlig utseende. En varm tjejl med skinn på näsan och det behövs i det arbete som hon utför i föreningen. VÄGEN UT ställde några frågor som Kicki gärna svarade på.

Hur länge har ni haft KRIS Öppenvårdsprogram?

– Vi var först ut i landet med den här verksamheten i KRIS och den har funnits sen slutet av 2003. Sen starten har 31 elever gått igenom programmet och just nu så har vi fem deltagare.

Är det bara du som jobbar inom öppenvården?

– Nej, vi är flera som är delaktiga i programmet. Anders Möller som är utbildad socionom är föreståndare och jag ansvarar för programmet. Sen är Lars Liljegren, ordförande och Steve Holm, vice ordförande med på ett hörn i våra enskilda samtal med grabbarna.

Vad har ni för innehåll i öppenvården?

– Vi har en kurs som heter ”Kriminalitet som livsstil” och är en 22 veckors kurs i kriminella tan-

■■■ KRIS Örebro ligger vid Vasatorget 2 i den västra stadsdelen i Örebro. VÄGEN UT tog sig dit för att titta närmare på deras Öppenvårdsprogram. Vi tas emot med ett varmt välkomnande av de som jobbar på föreningen. De har en stor fin lokal som är ljus och känns hemtrevlig på alla sätt.

– Vår förra lokal var ännu större, 1000 kvm, berättar Lars Liljegren som är Ordförande i KRIS Örebro.

Kicki Christiansson som är programansvarig för öppenvården på föreningen hälsar mig välkommen och tycker det är trevlig med besök från tidningen.

Vi sätter oss på Kickis kontor för att inte bli störda under vårt samtal. Kontoret känns luftig och varmt inrett, det märks att det är en kvinna som jobbar här. Det är ordning

*Pundare eller Fyllo
var inte vad vi
drömde om att bli
när vi fyra år
gamla
bad gud som haver
barnen kär
nej snarare ville
jag bli cowboy
eller indian
Ann Sandberg*

program i Örebro

kemönster och hur personen kan bryta dem och få ett nytt tänkande. Vi använder oss av Gunnar Bergströms bok med samma namn. Vi har även andra kurser som Wise Eyes, Moral och Etik, Sinnenas Cirkel med inriktning på meditation, positivt tänkande, Kost och Hälsa, Datakurser och Personlig Utveckling.

Kurserna är oftast förlagda utanför lokalen för att de som medverkar ska få en chans att ta ansvar för att komma i tid och träna på att fungera i sociala sammanhang. Det är lätt att hålla sig drogfri i skyddad miljö och det är viktigt att komma ut till verkligheten så snabbt som möjligt.

– Frivilliga AA/NA möten är det vissa som tycker är ett bra komplement till öppenvården.

– Vi har även enskilda samtal med våra elever, och jag brukar samtala med tjejerna och Lars eller Steve samtalar med killarna. Det är viktigt att tjejer hjälper tjejer och killar hjälper killar.

Vad ställer ni för krav på de som deltar i öppenvården?

– Drogfrihet och hederlighet så klart! Vi tar urinprov vid stickprovskontroller och/eller vid behov/misstanke. Det ska kännas tryggt att vara med i det här. Det är en sak att möta droger när du går genom stan men här på KRIS hör inte droger hemma.

Har ni några avtal?

– Vi har ett nära samarbete med Örebro Kommun och vi är så pass billiga att det inte brukar vara några problem. 500kr per dygn är inte en stor summa om man tänker på att det finns ställen som tar det dubbla. Vill en person verkligen lägga av med droger och få ett nytt liv med KRIS hjälp, så hjälper vi naturligtvis till med kontakten med Socialen.

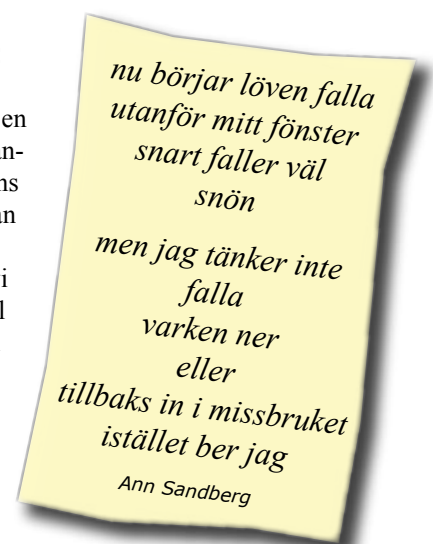
Har ni någon möjlighet att hjälpa till med boende?

– Vi har plats för tre personer i en trerumslägenhet med tillsyn här ovanför vår lokal i samma hus. Det finns möjlighet att bo där ett tag innan man känner sig redo för ett eget boende.

VÄGEN UT tackade för att vi fick komma och ställa våra frågor till Kicki om KRIS Öppenvårdsprogram i Örebro.

Ni som vill ha mer information om KRIS Öppenvårdsprogram kan ringa Kicki på 019-33 51 97 eller 0736-88 30 88 eller gå in på www.kris.a.se

Kicki Christiansson är programansvarig i KRIS Örebro.

Tacksam för behandling med *tolvstegsfilosofin*

En bilolycka som Miki Jancovic för-underligt nog överlevde, ledde honom via kontraktsvård på behandlingshemmet Hatten till ett nytt drogfritt liv.

■■■ Det började oskyldigt med bärs och braj men slutade med att jag slog i mig heroin på skitiga muggar. I nästan 20 år gick jag fram som en ångvält och skadade en massa människor omkring mig.

Hela tiden kände jag mig missförstådd och som ett offer för omständigheterna. Efter en massa sittningar med socialsekreterare, frivårdsinspektörer, psykologer och en del med plitar, tänkte jag och sade ”va fan vet du, du kan aldrig tänka dig hur jobbigt jag har det”.

1996 fick jag en skyddstillsyn med föreskrifter där samhällets plan var att jag skulle genomgå en 12-stegsbehandling på Kvarnlyckan ute på Lidköping. Jag tänkte: ”Ha! jag blåste dem igen.” Men ack så fel jag hade. Personalen där var nyktra, drogfria alkoholister och narkomaner och de sa en massa sanningar som jag inte kunde värja mig ifrån. Deras passningar trängde rakt genom mina försvar av förnekelse, ilska, självömkan och rättfärdigande.

Jag ville inte bli sådär drogfri som de snackade om, jag ville återfå kontrollen över drogerna. Jag fattade också att det krävdes arbete från min sida för att uppnå det personalen där pratade om. Nej, ni får fixa mig i så fall men det kunde de inte, så jag klev återigen in i offerrollen.

Tände på som fan och märkte fortare än kvickt att de lyckades få bort mitt flum. Jag kunde inte längre njuta av drogerna utan fick bara en fet ångest. Då var det ännu mer synd om mig.

Valde att tro på en starkare kraft

I ytterligare tre års tid knarkade jag på och terroriserade min omgivning. Resan slutade med en fet bilolycka rakt in i en bergvägg. Det var inte mycket kvar av bilen och ingen kunde fatta att jag klev ur den levande.

Jag valde att tro att en kraft starkare än jag själv skyddade mig och gav mig en ny chans. Hamnade på Huddinge häktet och efter många märkliga turer fick jag återigen chansen av samhället.

Kontraktsvård till tolvstegsbehandlingshemmet Hatten i Älvsjö där personalen hade samma bakgrund som jag själv. Jag kände tacksamhet i stället för självömkan.

Trots det hade mitt sjuka ego en hel del duster med personalen på Hatten men till slut lämnade jag över min vilja och mitt liv i deras händer.

Personalen på Hatten rekommenderade mig en sponsor som sen vägledde mig i de tolv stegen. Jag fick en utsluss till min familj och fick chansen att återbygga min relation till familjen i ett lugnt och tryggt tempo. Efter ett års tid började jag arbetsträna på KRIS Stockholm.

Där jag fick möjligheten att föra budskapet om ett drogfritt och hederligt liv vidare till killar som sitter på våra kåkar. Jag började ge istället för att bara begära att få. Efter ett tag blev jag anstaltsansvarig och med ansvaret växte jag.

Jag är mycket tacksam för KRIS, för att jag fick möjligheten att växa som människa. Jag är mycket tacksam över personalen på Hatten som satte tuffa men kärleksfulla gränser när jag var som sjukast i mitt tillfrisknande. Jag har lärt mig att se min del i det som händer. Jag vet idag att tacksamhet är botemedel mot självömkan.

Denna artikel är skriven för fyra år sedan och det har hänt en hel del sen dess.

Idag jobbar jag på behandlingshemmet Hatten som alkohol- och drogterapeut. Jag gick Korpbergets addiktologiutbildning i tre år. Är även certifierad sorgbearbetare. Är fortfarande engagerad i KRIS Stockholm. Har suttit i styrelsen i över fem år och är ansvarig för fotbollslaget KRIS IF.

Text Miki Jancovic Foto Marcus Beun

Mitt liv som medberoende

Av Ulrika

Då!

Att min far injicerade amfetamin hade jag vetat länge, för han hade alltid varit ärlig emot mig. Men när han och mor bråkade så slank det alltid ur hans mun: " – Du din jävel som knarkar lika mycket som jag men vågar fan inte visa det".

Sen vände han sig emot mig och log och sa:
– Pappa bara skoja.

Jag var inte dum, döv eller blind.

Vad kunde man säga?

Jag vågade inte säga något, jag gick bara in på mitt rum och grät en liten skvätt.

Jag var 11 år när jag fick reda på att min mor var tablettmissbrukare.

Jag kommer ihåg vårt vardagsrum på Faktorsgatan i Helsingborg. Det hade röda väggar och vi hade en svart skinsoffa.

Även fast jag långt innan visste att hon missbrukade så ville jag nog bara höra det ifrån hennes mun.

Det kändes som att jag fick en fet smäll rakt i nyllet.

Även fast hon grät en skvätt så kände jag ingen som helst sympati för henne.

Det var inte hon som fick använda skitiga kläder eller kaka bröd till middag.

Deras missbruk påverkade mig psykiskt mycket vid den åldern. Jag kommer ihåg att jag var ständigt orolig och förbannad. Allt jag ägde hade min far antingen stulit eller köpt av någon som hade gjort inbrott någonstans.

Jag kommer ihåg att jag sov på en madrass och inte hade så mycket saker på mitt rum. Jag vågade därför inte bjuda hem någon av de få kompisar jag hade.

Tror faktiskt att jag har svårt för det även idag, fast jag bor själv och har en underbar lägenhet och sambo.

Jag hade inte någon speciell trygghet hemma, så när jag var 15 år sökte jag mig till en annan grupp.

Jag sveptes in av ett gäng nazister som såklart gav mig kärleken jag behövde, men inte fann hemma.

Där kunde

jag leva ut allt mitt hat gentemot min mor och min far och även om jag inte delade deras åsikter, så kände jag mig på något konstigt sätt som hemma där.

Alla jag skadade då var ett substitut för mor och far. När jag slog eller skrek på någon så såg jag mina föräldrar påtända. Hela världen var en slagpåse för mitt hat och min rädsla.

Nu!

Hur upplever du Olof & Marie Ahlgren (Mamma och Pappa) idag?

Idag ser jag mina föräldrar som ett par förebilder för både mig och min sambo och ungdomar ute på gatan som inte har det jag har idag. Det är en otrolig upplevelse att lära känna mina riktiga föräldrar som dom verkligen är, jag är otroligt stolt över dom.

Hur har du det idag då?

Idag är jag lycklig, nykterist och väldigt lugn.

Jag lever i Bjuv med Christian Tillheden, min livskamrat, och två katter.

Jag går i skolan och studerar upp mitt gymnasiebetyg, för att sen kunna gå på högskola.

Och har bra kontakt med båda min föräldrar.

Behandlingshemmet

Behandlingshemmet Valbo ligger utanför Norrköping och arbetar efter tolvstegsmetoden.

På östgötaslätten strax utanför Norrköping ligger Lida Gård vackert beläget med utsikt över staden Norrköping. Här finns Valbo som arrenderar denna gård och bedrivit behandlingshem i 1,5 år med den så kallade tolvstegsfilosofin.

■■■ ”VÄGEN UT” åkte dit för att ta reda på vad det innebär att vara i behandling på Valbo. Nils Seaton som driver Valbo tillsammans med Nicklas Cällqvist. De hälsar mig välkommen med en stor kram. Nils är en ikon i drogfriskas beroendes kretsar i Östergötland och redan 1995 när jag kom i kontakt med ”Nisse” för första gången, så hade han 5 års drogfrihet. Han är en varm personlighet och har ett stort hjärta för sina medmänniskor.

Vi sätter oss ner för att samtala kring Valbo och hur han ser på det här med beroendesjukdomen och behandling utav den.

Nils berättar att han hållit på i behandlingssvängen sen 1991 och att

han dessutom driver en öppenvårdsbehandling inne i Norrköping som heter Valet. Öppenvårdsbehandling innebär att patienterna inte bor vid själva behandlingshemmet utan bor i eget boende eller på en annan institution.

På Valbo jobbar de nio stycken i personalen och det finns plats för tolv patienter. Män och kvinnor som har problem med droger och som är över 18 år är välkomna till Valbo.

Kan du berätta om er behandlingsmetod?

– När du är inskriven på Valbo så gäller drogfrihet. Alla som är på Valbo går igenom NA's 12 steg och arbetar med NA's stegarbetsguide. Sen kan det vara lite olika vad patienterna behöver jobba med, men alla som jobbar på Valbo i behandling är utbildade i kognitiv beteendeterapi. Vi har alltid en ASI-MAPS-in utredning på alla som är här och det innebär att ta reda på status inom vissa områden i livet, så som Fysik hälsa, Arbete/Utbildning, Alkohol, Narkotika, Kriminalitet, Familj/sociala nätverk och

Psykisk hälsa. Den kartläggningen har vi som ett hjälpmedel till att tillgodose patienterna med det som de behöver jobba med i behandlingen, säger Nils.

Hur ser programmet ut?

– Vi har delat in behandlingen i tre faser! Första fasen är en primär behandling och där går vi igenom steg 1-3. Patienterna brukar vara i den fasen en till tre månader. Andra fasen är en förlängd behandling där vi går igenom steg 4-7 och den brukar pågå i en till nio månader.

Fas 3 är en så kallad ”utsluss” där patienterna går igenom steg 8-12 i en till tre månader.

I behandlingen ingår det tre NAMöten i veckan och det är tolvstegsgemenskapen som de intagna bör gå vidare med efter behandlingen. Så är tanken i alla fall.

Med vilka har ni avtal eller ramavtal?

– Vi har avtal med Norrköpings kommun och Södermanlands läns Vård-

Valbo

förbund. Vi har även Kriminalvården på gång som har hört av sig och vill att vi ska vara med i upphandlingen om ramavtal inför 2006. Men vi kan säga att vi tar emot patienter med en radie på 20 mil.

Efter att vi suttit och pratat går vi runt på gården för att se på lokalerna som är mycket rymliga. På området finns en swimmingpool – ett trevligt inslag under sommar halvåret.

– Det finns de som retar sig på att vi har en pool men vi arrenderar bara Lida gård. Jag är inte så mycket för att äga saker och ting. Det är bättre att hyra. Mitt kall här i livet är att hjälpa människor inte att äga saker, säger Nils Seaton.

Valbo samarbetar med KRIS Norrköping och brukar göra saker tillsammans, såsom grillning, brännboll eller bara ta en fika på föreningen innan ett NA-möte.

– Vi har en kille som arbetstränar på KRIS och en som spelar med i KRIS Norrköping fotbollslag, berättar Nils för oss.

VÄGEN UT träffade även en av patienterna för att höra hans åsikt om att vara på Valbo.

– Det är tufft och bra om man vill ändra sina mönster i livet. In och ut på kåken är ingen höj-dare i längden, säger Dzevat som varit på Valbo i en månad. Dzevat kommer från förorten Botkyrka utanför Stockholm.

– Det är knas där. Förr höll alla ihop som bodde där, men idag rånar de varann för att få tag i sina droger. Jag är glad över att vara här på Valbo och jag tänker ge det här en chans, säger Dzevat.

VÄGEN UT's representant blev bjuden på lunch som bestod av raggmunk med fläsk och VÄGEN UT tackade för att vi fick komma.

Om ni har funderingar och ytterligare frågor om Valbo kan ni gå in på deras hemsida: www.valbo.nu eller ringa 011-66 44 44

Nils Seaton är huvudman för Valbo.

Ricky Carlsson är föreståndare på Valbo.

Text & foto Marcus Beun

Gå vidare utan att passera fängelset!

KRIS grundtanke är att hjälpa sina medlemmar att gå vidare i samhället, få ett nytt jobb och på så sätt revanschera sig in i samhället. Det har nu blivit en verklighet i KRIS Stockholm. Under detta år har ca 10 stycken gått vidare med antingen jobb eller studier.

■■■ Att få ett jobb med vår bakgrund är ingen självklarhet. Men när drogfrihet och hederlighet är grundstenar i ens liv finns alla möjligheter. Att arbetsgivare kanske skulle dra öronen åt sig om de fick höra om det vi ställt till med i vårt förra liv, är inte så svårt att förstå. Men vi i KRIS har lämnat det livet bakom oss och är nu kapabla att ta ansvar, sköta arbetsuppgifter, passa tider och vara solidariska gentemot våra nya arbetskamrater/skolkamrater.

I USA är det en merit att vara en tillfriskande beroende. De som är det brukar skriva in det i sin meritförteckningen.

Det finns arbetsgivare i Sverige som också har upptäckt fördelen med att anställa personal från KRIS. Härbärgat Ryssviken utanför Stockholm har på kort tid anställt sex personer från KRIS Stockholm. Det är det som är meningen med KRIS; att inte stanna, utan att gå vidare till en ekonomiskt och social trygghet, med en egen anställning.

Det är inte alla som är förtjusta över att så många slutar nästan samtidigt. Det är klart att det ställer till med lite extra planering och omstruktureringar. Men glädjen över att våra kamrater nu har fått en chans att gå vidare och tagit den, över-skyller dessa problem. Samtidigt som en slutar, så lämnas en stol till en annan, som får visa framfötterna och ta plats i föreningen.

VÄGEN UT vill härmed lyckönska alla KRIS-medlemmar som gått vidare i livet på ett revanschande sätt. Kom gärna in och hälsa på och berätta hur det går för er.

Text Marcus Beun

FAKTA

Fas 1

- ASI-MAPS-in, utredning
- Upprättande av individuell behandlingsplan
- Motivationssamtal
- Gruppsamtal i motivations/primärgruppen
- Föreläsningar
- Stegarbete i NA's stegarbetesguide (steg 1-3)
- Arbete med grundläggande behandlingsuppgifter
- Inga ledigheter

Fas 2

- CHANGE
- Enskilda samtal
- Uppföljning av individuell behandlingsplan
- Stegarbete i NA's stegarbetesguide (steg 4-7)
- Gruppsamtal i förlängningsgruppen
- Föreläsningar
- Kriminalitetsprogram
- Familjesamtal/anhörigdagar/utb.
- Hemvänderveckor var 6:e vecka alt. Arbetsvecka
- Möjlighet till ledighet

Fas 3

- CHANGE (MAPS-ut vid utskrivning)
- Uppföljning av individuell behandlingsplan
- Stegarbete i NA's stegarbetesguide (steg 8-12)
- Arbetsträning/praktikplats
- Boendeträning/hemvänderveckor
- Anhörigdagar/utb.

En *röst* för dem som inte kan *uttrycka* sig så bra

Birgitta Winberg, fängelsepräst på Kronobergshäktet i Stockholm och president för IPCA.

Den 23 augusti i år blev Birgitta Winberg, 52 år, vald till president för den internationella organisationen för fängelsepräster av 320 delegater från 70 länder. International Prison Chaplain Association (IPCA) arbetar för mänskliga rättigheter för fångar, för rätten till kristet bemötande och man kämpar mot dödsstraff i de länder som har det.

■■■ Birgitta jobbar till vardags på Kronobergshäktet i Stockholm, där hon har varit i tretton år. Hon är uppvuxen under femtiotalet i en arbetarfamilj i Bagarmossen, en förort till Stockholm. Detta avspeglar sig i hennes ställningstagande att arbeta med utsatta människor; att vara en röst för de som inte kan uttrycka sig så bra.

Birgitta är anställd av Kungsholmens församling som ligger ett stenkast från Kronobergshäktet. Hon tar emot mig i sitt tjänsterum i församlingens lokaler.

– Eftersom jag inte är anställd av Kriminalvården har jag ingen behandlande funktion. Jag är inte där för att försöka förändra människor. Mitt enda syfte är att samtala med de intagna på deras villkor och det är de som bestämmer vad vi ska samtala om. I förlängningen ser jag det som ett samtal med gud.

Jag frågar hur det är med tystnadsplikten och Birgitta berättar vidare:

– Man har många gånger försökt att ta ifrån oss vår totala tystnadsplikt, men prästerna är fortfarande de enda i Sverige som har detta. Det är en förutsättning för att samtalet ska kunna fungera.

– För det mesta är det inte de brott man begått som man vill prata om utan mer om de människor som har blivit skadade och svikna på vägen. Barn och föräldrar till exempel. Det brukar vara en stor befrielse att få prata om detta.

Vården försämras

När jag frågar Birgitta om vad hon anser om situationen inom kriminalvården idag, suckar hon uppgivet och säger:

– Att vården har stramats åt, är det minsta man kan säga. Innehållet försvinner mer och mer och straffen blir allt längre. Allt bygger på den yttre säkerheten, det får inte bli några fler rymningar.

– Men det är inte Kriminalvårdens fel. Man måste ju följa de direktiv som kommer från Justitiedepartementet.

Jag frågar också Birgitta vilka hon kommer i kontakt med på häktet, och vad hon tror driver människor att begå brott:

– De som hamnar på häktet är till största delen män i aktiv ålder, dvs 20-50 år. De flesta har inte planerat sitt brott utan det har bara ”rullat på”. Mycket beror på droger, depressioner, spänningssökande och utanförskap. Att begå ett bankrån kan vara ett sätt att stävja sin depression.

– Mycket är också en klassfråga. Om man är en spänningssökande ung man och kommer från en familj med god ekonomi kan man oftast kanalisera detta med att börja med till exempel bergsklättring, dykning eller fallskärmshoppning. Om Göran Kropp skulle vuxit upp i en sämre miljö är det mycket möjligt att han skulle blivit kriminell.

Till slut så är jag lite nyfiken på vad Birgitta tycker om KRIS så hon säger glatt:

– Jag tycker att KRIS är det mest fantastiska som hänt de senaste åren. Det är ju det enda som finns när man kommer ut från häktet eller anstalt. Ge aldrig upp hoppet om att det går att skapa ett värdigt liv. KRIS är en vittnesbörd över att det kan fungera!

Text & foto Peter

Jag har befunnit mig i ingenstanslandet i fyrtio år

nu på väg hem till verkligheten

ej på bråttomfot långtbortistan

Ann Sandberg

KRIS Anstalts- verksamhet söker volontärer

Anstaltsverksamheten är grundbulten i KRIS och är en viktig del i vårt arbete. I Stockholm finns cirka nio anstalter och två häkten. KRIS Stockholm har idag svårt att få tag i personal till sin verksamhet. Vi behöver fler som anmäler sig frivilligt till att följa med och besöka våra bröder och systrar inne på anstalterna.

Ett besök är inte så märkvärdigt. Lite mänsklig värme och att kunna lyssna, är bra egenskaper. Vi går minst två stycken och samtalar med en grupp intagna. Vi pratar om KRIS, olika teman och det som känns viktigt för de intagna. Vi brukar tala om känslor inför muck och om det som finns på utsidan.

De behöver oss och framför allt behövs vi när de muckar.

Att själv suttit inne är inget krav. Våra krav är att du ska ha varit drogfri i ett år och inte något pågående straff.

KRIS Sverige besöker anstalter runt om i Sverige varje vecka. Du som vill vara med och följa med på besök inne på anstalterna hör av dig till anstaltsansvarig på de lokala KRIS-föreningarna.

Om du är intresserad av att följa med KRIS Stockholms Anstaltsteam hör av er till:

KRIS Stockholm 08 – 615 19 20
Masoud Biek 0736 – 88 19 04
Kent Käcke 0736 – 88 84 40

Den 14 november var det ett seminarium i Göteborg på KRIS lokaler där kriminalitet, missbruk och integration diskuterades

Integrationsprojektet

KRIS har startade ett projekt i mars 2003. Arbetsnamnet är "Integration för bekämpning av kriminalitet och drogmisbruk bland invandrarungdom".

Projektansvarig Masoud beik och hans assistent Hassan Vahdat leder projektet från KRIS Stockholm.

■■■ MOB (mobilisering mot narkotika) är finansierad av projektet och bakgrunden till att det startades är att 57 procent av de som sitter på Sveriges anstalter är av utländsk härkomst.

44 procent av de 57 procenten är av iransk bakgrund och är långtidsdömda, över fyra år.

På KRIS Stockholm finns tjugo iranska medlemmar som idag är aktiva i föreningen. Ett resultat av att KRIS drar igång ett projekt.

Målsättningen är att minska kriminalitet och missbruk bland invandrarungdomar i våra förorter och uppväcka känslan av delaktighet i svenska samhället. Hitta eldsjälarna för rekrytering till KRIS filial, och bygga upp preventiva nätverk i för-

orterna för att fånga upp ungdomar och integrera invandrarföreningar i kampen mot brott.

Den 14 november var det ett seminarium i Göteborg på KRIS lokaler där kriminalitet, missbruk och integration diskuterades. Ett 50-tal deltagare var inbjudna för att tillsammans samspråka om de olika ämnena.

Masoud och Hassan var även ute i iransk radio i åtta olika intervjuer under fyra dagar och berättade om kriminalitet och droger. Nästa seminarium kommer att vara i Stockholm på KRIS lokaler i slutet av januari. Vill du vara med?

Hör av er till Masoud Beik på telefon **0736-88 19 04** eller Hassan Vahdat **0736-88 19 21**.

Du vet väl om att du kan läsa
Vägen Ut på KRIS hemsida:
www.kris.a.se

Ett nytt år och en ny studiesäsong...

STUDIECIRKEL

Vill du lära dig mer? Då är studiecirkeln en utmärkt metod! Fördelen med studiecirkeln är att ni arbetar annorlunda än i traditionell undervisning.

Samla ihop några vänner. Bestäm vad ni vill göra, bestäm dag och tid när det passar bäst att träffas. Ta kontakt med närmaste NBV-kontor så hjälper de till med att få gruppen att komma igång. De hjälper också till med att skaffa material och med det praktiska. Ni får bland annat en närvarolista. Vid första träffen sätter ni upp mål för vad ni ska göra. Sätt inte för höga mål i början. När målet är nått lämnar ni in närvarolistan.

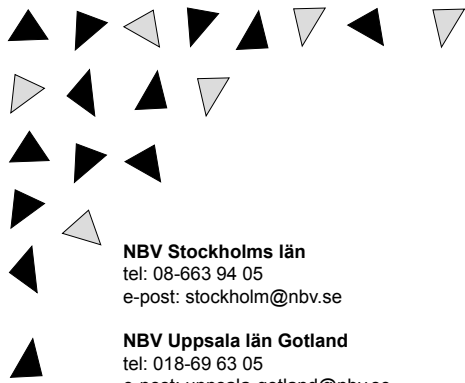
Vill ni inte binda upp er för en längre tid kan en föreläsning vara ett alternativ. Det kan NBV också hjälpa till med att ordna, men då måste man som regel vara ganska många som deltar.

- Studiegruppen består av minst 3 deltagare och bör inte vara fler än 12.
- Ni träffas normalt en till två gånger per vecka.
- Ni arbetar minst 1 och max 4 studietimmar varje gång.
- Varje studietimme är 45 minuter lång
- Studiegruppen ska träffas minst tre gånger och ska innehålla minst 9 studietimmar
- Studiegruppen arbetar till dess att det gemensamma målet uppnåtts
- Ni ska ha roliga och lärorika träffar
- Ni kan eventuellt få ersättning för delar av era utlägg under cirkelns gång.

Ditt lokala NBV-kontor kan berätta mer.

Ibland glömmer vi bort att skönlitteraturen är en "guldgruva" för att få djupare kunskap och förståelse inom en mängd områden. Den studieplan vi har kan användas till all skönlitteratur - varför inte starta en cirkel, läsa och diskutera...

NBV Stockholms län
tel: 08-663 94 05
e-post: stockholm@nbv.se

NBV Uppsala län Gotland
tel: 018-69 63 05
e-post: uppsala-gotland@nbv.se

NBV Södermanland
tel: 0155-21 10 40
e-post: sodermanland@nbv.se

NBV Östergötland
tel: 011-18 02 90
e-post: ostergotland@nbv.se

NBV Jönköpings län
tel: 036-39 56 90
e-post: jonkoping@nbv.se

NBV Kronoberg
tel: 0470-402 75
e-post: kronoberg@nbv.se

NBV sydost
tel: 0480-246 07
e-post: sydost@nbv.se

NBV Skåne
tel: 040-97 12 10
e-post: skane@nbv.se

NBV Halland
tel: 035-21 13 12
e-post: halland@nbv.se

NBV Göteborgs och Bohus län
tel: 031-704 10 40
e-post: goteborg@nbv.se

NBV väst
tel: 0500-48 09 50
e-post: vast@nbv.se

NBV Värmland
tel: 054-18 68 94
e-post: varmland@nbv.se

NBV Örebro län
tel: 019-670 83 00
e-post: orebro@nbv.se

NBV Västmanland
tel: 021-12 62 00
e-post: vastmanland@nbv.se

NBV Dalarna
tel: 023-161 79
e-post: dalarna@nbv.se

NBV Gävleborg
tel: 026-61 06 41
e-post: gavleborg@nbv.se

NBV MittSverige
tel: 063-12 66 00
e-post: mittsverige@nbv.se

NBV Västerbotten
tel: 0910-573 50
e-post: vasterbotten@nbv.se

NBV Norrbotten
tel: 0929-123 19
e-post: norrbotten@nbv.se

VÄLKOMMEN TILL KURS

Under våren arrangerar NBV grundkurser om globala utvecklingsfrågor, Millenniemålen och droger som hinder för en hållbar utveckling.

FN arbetar för en tryggare och rättvisare värld. Millenniemålen är ett verktyg som världens länder använder sig av för att minska fattigdom, hunger och miljöproblem samt säkerställa barns rätt till skolgång och för att uppnå jämställdhet.

Förutom att ge kunskap om fattigdomsfrågor generellt, kommer kurserna att ge dig tips, metoder och verktyg för att du ska kunna engagera dig vidare i frågorna.

Kurserna (inklusive mat och logi) är kostnadsfria och NBV ersätter resor med billigaste färdstätt.

Karlstad 4/2

Uppsala 25/2

Stockholm 25-26/3, Åldersgrupp: 17-25 år.

Vimmerby 28-30/4 (Börjar på fredag kväll och slutar vid söndag lunch).

Umeå Datum kommer inom kort. (ring Hanna)

Malmö Datum kommer inom kort. (ring Hanna)

Karlstad Åldersgrupp 17-25 år. Datum kommer inom kort.

För frågor, mer information och anmälan kontakta Hanna Rådberg, tel: 08-672 61 16 eller 0733-72 63 16, eller via e-post: hanna.radberg@nbv.se

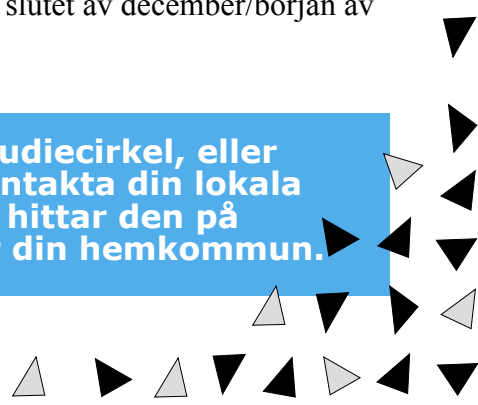
Det första nyhetsbrevet om återuppbyggnadsarbetet på Sri Lanka är klart och finns att få på NBVs lokalkontor. Det går också bra att ladda ner brevet i PDF-format från hemsida www.nbv.se Där hittar du också intressanta artiklar mm. Nästa nyhetsbrev kommer i slutet av december/början av januari.

Vill du delta i en studiecirkel, eller starta en själv - kontakta din lokala NBV avdelning. Du hittar den på www.nbv.se under din hemkommun.

NYKTERHETSRORELSSENS BILDNINGVERKSAMHET

www.nbv.se - info@nbv.se

Marit Strand Petersen från KRIS Stockholm var en av de som höll ett tal för sina döda vänner på Sergels Torg den 1 november.

Narkotikan skördar offer

Den 1 november var det återigen en manifestation för de 400 narkomaner som dör varje år på grund av narkotikan i Sverige.

■■■ KRIS Stockholm var tillsammans med flera andra organisationer på plats nere vid "Plattan" för att tända ett ljus åt var och en som dör varje år.

– Hej, jag heter Maarit och är en av de som har överlevt narkotikan. Med de orden inledde Marit Strand Petersen från KRIS Stockholm sitt tal.

– Jag tänker på alla de som dött i min närhet varje dag och det vill jag att alla ska göra, inte bara idag, fortsatte Maarit.

Att narkotikan skördar offer är ingen nyhet och att politikerna står handlingsförlamade inför narkotikan är inte heller en nyhet. Men att de ger upp i kampen om ett narkotikafritt samhälle genom att ge fria sprutor till narkomaner kan verka märkligt just denna

dag. Överdödligheten på grund av överdos är markant i Malmö där de har haft sprututbytesprogram i 20 år.

Alla vi som har använt narkotika har vänner runt omkring oss som dött på grund av droger i en eller annan form. Skulle de ha blivit hjälpta av att fått rena sprutor?

Ett ljus tänds för var och en som själen har slocknat på, i ett hav av marschaller på trappan ner till Sergels Torg.

Den trappa som länge varit en symbol för den synliga narkotikahandeln i Sverige. Där möttes vi som ville minnas våra vänners bortgång och påminna oss själva om att det lika gärna kunde ha varit till oss denna dag hedras till.

Text & foto Marcus Beun

AIDS skördar offer

40 miljoner smittade med hiv i världen! Bakom siffran döljer sig ett människoöde. Bakom varje människa finns många närstående som drabbas. Barn blir föräldralösa.

■■■ Den 1 december varje år högtidligt hålls Internationella Aids-dagen (WAD). Min dag började 13.00 på Noaks Ark i Stockholm.

Där hölls det flera olika föreläsningar. Jag fick bland annat lära mig att i Sverige är extremt liten andel av befolkningen smittade; cirka 0,04 procent. Detta kan jämföras med vissa länder i Afrika där upp till 20 procent är smittade. I Sverige lever det idag cirka 3 500 personer med hiv. Ungefär lika många har dött.

I de två stora riskgrupperna, intravenösa missbrukare och män som har sex med män, ligger antalet nysmittade varje år på en jämn nivå. Den största ökningen är i gruppen heterosexuella män som blir smittade utomlands, framförallt i Thailand.

Bland länderna i vår närhet så ligger de baltiska staterna, Ryssland och Ukraina värst till. Där har man en enorm epidemi bland intravenösa missbrukare. Oftast tjejer och killar i tonåren som delar sprutor med varandra.

Klockan fyra begav jag mig till Korskyrkan där Convictus arrangerade sin minnesdag för femte året i rad. Underbar sång och musik blandades med korta personliga tal av bland annat Katarina Gyllensten, Läkare mot Aids och Trollet Haraldsson, Convictus. Roman Druzinin från Convictus Estland berättade väldigt känslösamt om deras sprututbytesprojekt och information bland missbrukare på gatorna i Tallin.

Folkhälsominister Morgan Johansson var sist att tala och han berättade att även han hade förlorat en vän i Aids. Han berättade vidare att det år 2004 nysmittades 14 intravenösa missbrukare i Sverige. Inga av dessa fanns i Skåne där man har ett sprututbytesprojekt. Med anledning av dessa tydliga siffror skulle han lägga fram ett förslag i riksdagen så att sprututbyten skulle bli möjliga i hela Sverige. Detta mottogs med varma applåder.

Efter Convictus skyndade jag genom snöblasket till Kungsträdgården där fackeltåget skulle avgå. Det var en tapper skara som trotsade vädrets makter och tågade hela vägen till Engelbrekts kyrka.

Där hölls en två timmar lång minnesstund för de som dött och för de som fortfarande lider. Artistkavalkaden inleddes med en fantastisk skönsjungande Myrra Malmberg, via en mängd andra fina artister, och avslutades med den suveränt texttolkande Rickard Wolff. En fin och minnesvärd avslutning på en mycket känslös men hoppgivande dag!

Text Peter Roth

Med bestörtning och sorg mottog vi beskedet
att vår vän och medarbetare

Reza

hastigt avlidit

fredagen 18/11 – 2005

Reza kom till KRIS Stockholm efter att ha
genomgått en behandling på
Kvarnlyckan/Oskarshemmet.

Han kom snabbt in i verksamheten och blev
delaktig i föreläsningar, Unga KRIS och
Ungdomshäktet.

Rezas raket, allvar och skratt
grep tag i våra hjärtan.

Reza lämnar ett stort tomrum efter sig,
och vår sorg är stor.

Samtidigt går våra tankar till Rezas familj.

Vännerna på KRIS Stockholm

/// FILM

Blodsbröder - Sökarna 2

av Daniel Fridell

Jon är 30 år och kommer efter sex år ut från fängelset fast beslutet att lägga all kriminalitet bakom sig och starta ett nytt liv. Men det är lättare sagt än gjort när samhället, föräldrar, gamla kriminella vänner och även hans flickvän tror att han fortfarande är kriminell. Hans bror Matte har till och med redan planerat ett stort rån som Jon måste vara med på, det anser Matte att han är skyldig honom. "Blodsbröder" handlar om att vara stämplad.

Filmen börjar med att Jon (Liam Norberg) ska mucka från kåken och att KRIS är där för att kanske fånga upp Jon. Men Jon ska klara detta själv och hämtas istället upp av sin bror, som väntar med champagne.

Jon känner glädjen över att vara fri men den frihetskänslan försvinner när han märker att alla inte är så förtjusta över att se honom utanför murarna. Jon's mor bjuder på middag och dagen efter slänger hon ut honom. Utanförskapets känslor gör honom påmind om att livet utanför kåken inte ändrar sig så lätt.

KRIS kommer in i filmen lite här och där. Möjligheten att få hjälp av KRIS finns som en möjlighet hela tiden men Jon vill klara det här själv. Det blir inte bättre av att Jon blir ihop med KRISmotivatorens dotter och en konflikt uppstår med en sviken flickvän. Som inte visste vad Jon suttit för.

Jon's bror blir misshandlad och Jon bestämmer sig att göra ett jobb för att de ska lämna hans bror i fred. Nu drar filmen igång på allvar och det är det som alla väntar på. En scen blir väldigt rolig och jag hade svårt att hålla mig för skratt.

Gå och se den här filmen! Den har budskap, droger, kriminalitet och humor. Precis det som en film ska ha.

– Filmen är ingen fortsättning av "Sökarna 1" och det är ingen actionrulle heller. Utan en film om utanförskap och en gång dömd alltid dömd, säger Daniel Fridell (regissören).

De som vill ha en fortsättning av "Sökarna 1" blir besvikna. Men den är ändå en film sju år senare och Jon har fått en ny inställning till livet.

Liam Norberg spelar en förändrad kille med en ny syn på livet och det gör han mycket bra. Känslan av utanförskap och "jag ska klara detta själv" förmedlar Liam på ett trovärdigt sätt.

Denna film bör ses som en helt ny film och som en informationsfilm om KRIS.

VÄGEN UT ger denna film 4 kofötter för sin förmåga att förmedla känslan av att komma ut från fängelset utan en bostad och riktiga bra vänner. Att inte ha ett skvatt att mucka till. KRIS medverkan i filmen gör så klart att den blir rolig för oss att se.

Text Marcus Beun

Fråga

KRISJURISTERNA

Rådfråga RIKSKRIS egna jurister kostnadsfritt

Skriv till:

Krisjuristerna Vikengatan 14, 652 26 Karlstad.

Tfn: 054-21 60 55 eller mejla till: krisjuristen@kris.a.se.

Juristerna är inte färdigutbildade jurister

Favorit i repris – körkort

Körkort är ämnet igen, och det lär dyka upp flera gånger då funderingarna är många.

Jag miste mitt körkort till följd av rattfylleri. När jag skulle ansöka om nytt körkort berättade jag att jag satt på behandlingshem. På grund av detta får jag ej åter mitt körkort utan man ger istället en ytterligare frist som gör att jag dessutom måste köra upp på nytt. Allt detta för att jag berättade var jag befann mig! Får det verkligen gå till på detta sätt?

Ja, det får det faktiskt. Rattfylleri är ofta ett symptom på ett beroende, såsom i detta fall. Vid ett beroende är det länsstyrelsens jobb att noga följa upp vad du gör åt din beroendeproblematik innan körkort på nytt blir aktuellt. Den som lider av ett beroende och vill ha tillbaka sitt körkort behöver uppfylla två kriterier; dels ett varaktigt nyktert levnadssätt dels en god prognos för fortsatt nyktert leverne. Den goda nyheten är dock att någon ny uppkörning inte behövs tack vare en lagändring. Även om det utöver den ettåriga spärrtiden tillkommer en ytterligare väntetid, (denna frist kallas alltså inte för spärrtid) så kan körkortet numera återfås utan förarprov. Tidigare fanns det en ”14-månaders regel” som sa att om körkortstillstånd inte var aktuellt så snart som två månader efter att en 12-månaders spärrtid löpt ut, så krävdes en ny uppkörning för att få tillbaka körkortet. Detta är nu borttaget.

Vad betyder varaktig nykterhet? Vissa riktlinjer finns: Dessa säger sex månader upp till två år vid svårt beroende. Undantag kan göras om det finns tillräckligt goda skäl. Vid vistelse på kriminalvårdsanstalt, behandlingshem eller liknande skall ett varaktigt nyktert levnadssätt visas för tiden efter frigivningen respek-

tive utskrivningen. Om nykterheten varit kontrollerad under vistelsen kan under denna tid nykterhet tillgodoräknas. Dock skall i sådant fall, för att kravet på varaktighet skall anses uppfyllt tiden i frihet uppgå till minst 6 mån. Uppföljning i form av kontroll och intyg av läkare bör noggrant återge innehållet i rehabiliteringen. I prognosbedömningen skall beaktas förhållanden under vilka rehabiliteringen skett, sociala faktorer samt eventuellt återfall. Undantag kan göras om en individuell bedömning även i annat fall talar för en god prognos. Efter att körkortstillstånd väl är meddelat följer ytterligare uppföljning i form av läkarintyg.

Ett av de främsta kraven beträffande lämplighet – även för den som aldrig förlorat sitt körkort – är just detta; det som lagen kallar ”pålitlighet i nykterhetshänseende”. Har jag en gång visat för myndigheter att alkohol/drogproblematik finns så har jag därefter myndigheternas ögon på mig. Skälet till detta ligger naturligtvis i ambitionen att förebygga olyckor, även om det kännas utdraget och frustrerande för mig som vet med mig att jag lever nyktert. För den som ansöker om körkortstillstånd och har gjort sig skyldig till grovt rattfylleri så långt tillbaka i tiden som fem år, måste bifoga ett särskilt läkarintyg som styrker ”pålitlighet i nykterhetshänseende”.

Mitt körkortsärende ska prövas av länsrätten. Jag har vägrats att få säga min mening inför domstolen. Är det inte min rättighet att få höras muntligen i domstolsförhandlingen som behandlar min sak?

Jo, huvudregeln är att jag har rätt till detta. I mål om körkort är utgångspunkten visserligen att part *inte* höras muntligen i förhandling. Men lagen säger att om den vars körkort ärendet gäller ”begär det”

samt att detta ”inte är obehövlig” och ”ej heller särskilda skäl talar emot det” så skall han eller hon få höras i en muntlig domstolsförhandling. Genom Europakonventionen har principen om parts rätt att höras i domstol stärkts. Även om denna rätt inte är ovillkorlig så väger den tungt till fördel för den som ber om detta. Om jag vet med mig att jag behöver få berätta saker muntligen så är domstolen skyldig att ta stor hänsyn till detta.

KRIS-juristerna säger att återkallelse av körkort till följd av brott inte strider mot principen ”ne bis in idem”. Detta kan inte stämma med Europadomstolens linje; det är ju faktiskt två straff för en och samma handling. Dessutom finns ett fall som säger att körkortsindragning är att se som ett straff. Hur går detta ihop?

Det är en intressant fråga! Principen ”ne bis in idem” finns i artikel 4:1 sjunde tilläggsprotokollet Europakonventionen och säger att ”ingen får lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för vilket han har redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättsordningen i denna stat”. Det är sant att Europadomstolen klassificerar indraget körkort som ett ärende av *straffrättslig art*. Däremot säger samma domstol att när väl den straffrättsliga gärningen är fastslagen hindrar inte samma princip att dess konsekvens behandlas av ännu en domstol. Underligt? Ja, det kan man tycka. Det tvetydiga beror på att det indragna körkortet ligger på gränsen mellan straff och förebyggande säkerhetsåtgärd. Men visst kan man hålla med om att saken fallit bättre på plats om brottsutredning och körkortsindragning utretts av en och samma domstol.

Hälsningar från KRIS-juristerna

KRIS & Av egen kraft AB

i samarbete

Erbjuder

LÄRLINGSUTBILDNING

Styrkan i utbildningen:

- Inga prestationslösa bidrag. Under hela utbildningen ges eleverna chansen att arbeta ihop egna pengar. Upp till 18 500kr/mån
- Individuellt tempo och stöd efter önskemål. Allt anpassas efter individens behov och förutsättningar.
- Den mjuka utslussningen i samhället.
- En kontaktperson från KRIS som vet vad han/hon pratar om.
- Centralt budskap om att pengar är en symbol för arbete. Att lyfta fram värdet av att göra rätt för sig. Inget dalt, bara förberedelse för verkligheten.
- Det breda utbudet av tillvalsresurser utöver ordinarie utbildning.
- Miljöombyte och boende i närheten av utbildningen.
- Den breda kompetensen i arbetslaget. Utöver personer från KRIS med egen erfarenhet av kriminalitet och missbruk även socionom, fil-kand, gymnasielärare, 12-stegsledare, alkohol och narkotika terapeut, sjuksyster mm.
- Verklighets anpassad utbildning, där eleven får en utbildning som efterfrågas på arbetsmarknaden.

För mer information:

Jan Emanuel Johansson

Ordförande

0176-22 83 33, 0708-35 75 13

Av Egen Kraft AB

Estuna 4000

761 73 Norrtälje

www.janemanuelsgarden.com

Nästa nummer av **VÄGEN UT** kommer omkring mitten av mars, 2006

Redaktionen tar tacksamt emot förslag på artiklar eller reportage!

SUBUTEX SNABBTEST

Ingrid Fridolf Metadonkliniken, Lunds Universitetssjukhus har gjort en väl dokumenterad avprovning av testerna. Resultatet är enastående!

Testerna har blivit mycket väl mottagna utav flera kriminalvårdsanstalter som redan har gjort upprepade köp! Referenser finns! Testet är ett singel Ferletest som kommer att kosta 28 skr styck.

Ring, faxa eller maila in din beställning!

Telefon: 08 776 1120 Fax: 08 776 1110 E-mail: ferle@ferle.dk

Medarbetare till **VÄGEN UT** sökes

Redaktionen söker dig som är intresserad av att skriva artiklar i tidskriften **VÄGEN UT**.

Tidigare erfarenhet är önskvärd men inget krav. Målsättningen är i första hand att ge våra läsare intressant och saklig information.

För tillfället kan vi inte betala ut någon ersättning då vår ekonomi inte tillåter det. Men vi jobbar på att det ska bli en möjlighet i framtiden.

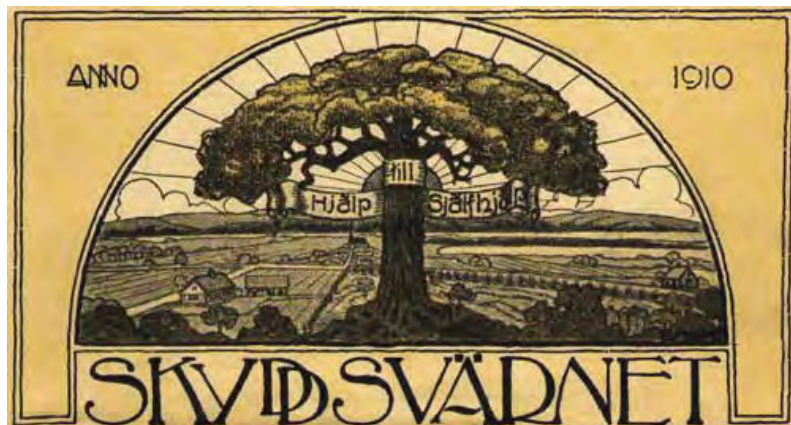
Tidningen ägs av RIKSKRIS och utges idag 4 gånger per år.

Intresseanmälan kan ske till RIKSKRIS eller redaktionen.

E-post: vagenut@kris.a.se eller
info@kris.a.se

NE.se

Nationalencyklopedins Internettjänst

BJÖRKA / Stenby gård Behandling för kvinnor

12 – stegs program och kriminalitetsprogram i familjehem för alkoholberoende, narkotikaberoende och personer med kriminalitet som livsstil

Målgrupp:

Kvinnor som utvecklat eller riskerar att utveckla beroende till alkohol och / eller droger och som vill genomgå tolvstegsbehandling. Kvinnor med beroendeproblematik som vill förändra sin livsstil, tankemönster och beteende.

BJÖRKA **BEHANDLINGSHEM**

Behandling för män

Tolvstegsprogram och kriminalitetsprogram för alkoholberoende – narkotikaberoende män med kriminalitet som livsstil.

För ytterligare information:
Enhetschef Susanne Elg
tel. **08 - 445 86 32**

e-mail: susanne@skyddsvarnet.se

Adress: Doktor Abrahams väg 86
168 59 Bromma
Stockholm

www.skyddsvarnet.se

Villa Solberg

Har du bestämt dig för att sluta med kriminalitet och med missbruk? Då är du välkommen till oss!

Villa Solberg är ett halvvägshus med sju platser för män. Halvvägshuset är en gammal men nyrenoverad gård i Säve strax utanför Göteborg. Där finns en stor mansgårdsbyggnad, ett växt-hus på ca 200 kvm, garage, verkstad mm. Till fastigheten hör också ett hektar odlingsbar mark.

Här kan du bo och ta del av ett bemötande som hjälper dig att ta dig tillbaka till samhället. Allt vi kräver av dig är dokumenterad drogfrihet och en egen vilja till förändring. Under din tid hos oss får du tillfälle att träna på det vardagsliv som du kanske har tappat bort under ditt kriminella liv. Du deltar regelbundet i NA-möten eller motsvarande. Du ska helst ha arbete eller annan sysselsättning ordnad utanför Solberg. Vi kan i enstaka fall erbjuda arbetsträningsplats.

Vi hjälper dig att göra upp en plan för framtiden, kanske vill du arbeta i ett Vägen ut! – kooperativ, studera eller arbeta med annat. Om du är pappa kan vi ge dig stöd och mod att ha en kontakt som är bra för ditt barn. Verksamheten på Villa Solberg syftar till att hjälpa dig att hitta en struktur i livet. Målet är att när du går vidare ska du ha ett nytt socialt nätverk, arbete och en aktiv fritid.

Villa Solberg har ramavtal med kriminalvården och med Göteborgs stad. Vi tar emot § 34 – placerade och kontraktsvårdsdömda.

Villa Solberg är ett Vägen ut! – kooperativ och drivs i kooperativ företagsform.

Hör av dig om du vill veta mer!

Villa Solberg
Solberg Sörgårdsväg 5
423 72 Säve
031/12 56 06
solberg@vagenut.coop
www.vagenut.coop

KARINS DÖTTRAR

Karins Döttrar är ett kooperativt team av kvinnor som brutit med kriminalitet och/eller missbruk. Inom Karins Döttrar finns även kooperatörer med erfarenhet av och utbildning i skapande och stödgivande verksamhet för kvinnor aktuella inom kriminalvården.

I vårt team finns kvinnor med egen erfarenhet av att ha sitt barn i familjehem samt att under långa perioder varit utan en daglig kontakt med barnet pga fängelsestraff och/eller missbruk.

Vi finns i Vävstugans lokaler i Göteborg och har fem platser för arbetsrehabilitering. Vi har ramavtal med kriminalvården och med Göteborgs stad. Vi tar emot § 34-placerade och kontraktsvårdsdömda.

Karins Döttrar ingår i utvecklingspartnerskapet Vägen ut! – Från fängelse till socialt arbetskooperativ. I utvecklingspartnerskapet ingår tolv olika myndigheter och organisationer i Göteborg.

Vägen ut! är ett partnerskap inom EU-programmet Equal vilket syftar till att förhindra diskriminering och ojämnlighet på arbetsmarknaden.

Hör av dig om du vill veta mer!

Karins Döttrar Väv- och
Konsthantverkskooperativ
Haga Kyrkogata 6
411 23 Göteborg
031/701 77 17
tina@vagenut.coop
www.vagenut.coop

Ett
Vägen ut!
– kooperativ

